

Seguint el rastre de la traïció

◆◆◆◆◆ Laura Serra

Quan Amy Tan (Oakland, 1952) va deixar de fer d'escriptora publicitària *freelance* per dedicar-se només a la literatura –després del brutal èxit inesperat i internacional d'*El club de la Bona Estrella* (1989)– li va dir al marit que sentia que una força interior l'empenyia a seguir aquest camí. Han passat 25 anys i mitja dotzena de novel·les de pes traduïdes a desenes de llengües –*La filla del curandero*, *Un lloc sense nom*, *Els cent sentits secrets*–, però aquell impuls irrefrenable per iniciar una recerca personal segueix sent el que la mou a escriure. “Busco entendre –diu–. No escric de la meua vida, sinó que la literatura és un subterfugi, i llavors sorgeix el subconscient”.

Aquesta vegada, la guspira la va encendre una fotografia. Amy Tan va descobrir l'univers de les cortesanes veient una exposició sobre la Xina de principis del segle XX. I va recordar que havia vist una imatge de la seva àvia vestida amb la mateixa roba que aquelles noies distingides i exquisides, i també prostitutes. La hipòtesi que l'àvia –que ella creia que havia sigut una víctima, violada i obligada a casar-se amb el seu marit, per la qual cosa es va acabar suïcidant– fos en realitat una cortesana va fer trontollar de cap a peus la imatge que havia construït sobre tota la seva família.

Amy Tan va deixar de banda un altre llibre que tenia a mitges per submergir-se en la Xina prerrevolucionària a través de la Violet, la filla mestissa d'una cortesana a qui li havien robat un fill i que, per un enyany, és abandonada per la mare i convertida en mercaderia sexual des de la infantesa. És una traïció similar a la que va patir l'àvia de Tan,

però també les seves germanastres quan la seva mare va marxar de la Xina per inventar-se una nova vida a Califòrnia. “M'adono que hi ha patrons que es repeteixen i conformen una mena de laberint, amb unes connexions imprevisibles, que ens afecten”, explica. Allò va condemnar les seves germanastres a cultivar camps d'arròs. “Hi ha moltes novel·les romàntiques en què tot es perdona i tothom està unit, però no crec que sigui real. Les meves germanes mai van perdonar la mare. Hi ha una part de tu, del nen que eres, que no canviarà. Pots començar una nova relació, però serà diferent, sempre hi haurà un pòsit de desconfiança perquè no som pas déus, som éssers emocionals. Ens han fet creure que el perdó és bo, però per què hi

“PER QUÈ HI HA GENT QUE HA DE REBRE LA NOSTRA BONDAT SI ENS HA FET MAL?”

ha gent que ha de rebre la nostra bondat si ens ha fet mal?”

La barreja cultural i les relacions femenines en el si de la família són les dues grans potes de la literatura de Tan. Indubtablement, és una manera d'encarar qüestions “interessants i incòmodes” per a ella, però no és una manera de fer teràpia. Tan no confia en els psicoanalistes i per desfogar-se ja té el seu grup de rock. “Als Estats Units, els escriptors de llibres d'autoajuda són uns grans torracollons. Són simplistes i prediquen el que no fan”, afirma, somrient, amb la seva veu càlida i els llavis d'un vermell roent. Atenta i agraïda, posa per a la fotografia amb una afable elegància oriental. ◆◆

AMY TAN AHIRA
BARCELONA, XAVIER BERTRAL

això que accepta anar fins a la presó de Porlier i casar-se amb Silverio el Manitas, que ha d'ajudar la claudestinitat a trobar la manera d'arreglar les màquines multicopistes que han arribat des de l'altra punta del món perquè la resistència pugui omplir la ciutat de propaganda”.

Grandes, que reconeix que està “obsedida amb l'estructura de les novel·les”, planteja un recorregut ambiciós –supera les 750 pàgines– muntat a partir de capítols extensos, en què la cosmovisió de la Manolita és enriquida gràcies a una considerable galeria de personatges secundaris, com ara els amics de la colla –entre els quals destaca La Palmera, sobrenom de Francisco Román–, les monges de l'escola de Zabaldide, els presoners del camp de treballs forçats de Cuelgamuros i els interns de Porlier. “No m'interessava tant retratar l'ambient de la presó sinó el de la cua de la presó –diu Grandes–. Les dones, mentre esperaven poder veure els presoners, parlaven de coses intrascendents, s'explicaven receptes de cuina i fins i tot es donaven consells de bellesa. Era això el que permetia que la vida triomfés sobre la mort”.

Matisar els finals

Las tres bodas de Manolita és una novel·la dura, però no desesperançada. “La felicitat era una forma de resistir, a la postguerra: volia que els lectors

GRANDES ÉS CAPAÇ DE CONVOCAR EN UN CLUB DE LECTURA MÉS DE 400 PERSONES, COM VA PASSAR AQUEST DIMECRES.

PERE VIRGILI

tinguessin aquesta sensació –diu–. Continuar vivint ja era un acte de resistència. Cada riulla era una manera de fotre la dictadura. Quan vaig començar a escriure aquest cicle de novel·les, tenia consciència que tots els finals feliços haurien de ser matisats. És per això que en totes dedico un capítol final a explicar què se'n va fer dels personatges després de la mort de Franco”.

Encara hi ha dos personatges més que mereixen una menció especial: l'escriptor i anarquista Antonio de Hoyos i Roberto Conesa, *el Orejas*. “Hoyos va ser la reencarnació de l'esperit republicà: representa aquella classe alta, progressista i intel·lectual que hauria pogut fer d'Espanya un lloc diferent –reconeix–. Era tan radicalment honest que, tot i haver heretat una fortuna familiar, no va poder evitar acollir desenes de sensesostre a casa seva, el Palau de Riscal”. L'altra cara de la moneda –la de la traïdoria– és encarnada per Conesa. Igual que Hoyos, també és un personatge que parteix d'una base real: “Sabia quines van ser les *fites* de la carrera professional de l'Orejas, però no vaig aconseguir prou informació sobre la seva vida personal –recorda–. El 1977, dos anys després de la mort de Franco, el torturador va ser condecorat amb una medalla d'or vitalícia que vam pagar entre tots”. ◆◆